

Telefon štev. 3040.

VOJNI INVALIDI

GLASILO UDRUŽENJA VOJNIH INVALIDOV KRALJEVINE SHS

OBLASTNEGA ODBORA ZA LJUBLJANSKO IN MARIBORSKO OBLAST V LJUBLJANI

List izhaja 1. in 15 v mesecu. Posamezna številka 1 Din. — Naročnina mesečno 2 Din. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejmejo. — Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani. — Št. Peterska vojašnica. Telefon štev. 3040.

Navodila za prijave.

V zadnji številki smo objavili obširna navodila, kako se je treba prijaviti za prevedbo po novem invalidskem zakonu. Danes hočemo zopet v krajiški obliki opozoriti naše člane na te prijave in v bodoče ponavljati ta poziv v našem listu, da ne bo nihče prezrl storiti, kar je treba. **Pavdarjamo, da je treba prijave vložiti najkasneje do 30. novembra 1929.** Kasneje došle prijave se ne bodo več upoštevale in bodo dotični zamudniki zgubili vse pravice.

Prijava se vložijo *samo pismeno* na okrajno sodišče in sicer ono, katero je dotičnemu izdalo sklep o dosedanji invalidnini po zakonu iz leta 1925, ali pa teče pri njem še nerešena zadeva (obnova, revizija, poizvedbe itd.).

Za člane našega združenja bodo delale prijave krajevne organizacije. Iste dajejo tudi vsa potrebna navodila glede dokumentov in prijav. Dokumente smo navedli v našem zadnjem listu in jih ne bomo ponavljali.

Dokumente morata preskrbeti vsak invalid ali vdova sama.

Za invalide je važno, da mora vsak najprvo prepisati svoj nadpregledni list in sicer zadnji. Kdor ga nima, naj si preskrbi duplikat. Mnogi so jih oddali pri sodiščih, zato se morajo nahajati tam v aktih. Prepise dobijo ali osebno, ali potom pismenih prošenj. Vsak mora pustiti prepis nadpreglednega lista overoviti pri sodišču. Pri vojnih okrogih se zaprosi za duplikat nadpreglednega lista samo pismeno. Omeniti je treba, da se rabi pri prijavi po novem invalidskem zakonu, da se izda brez takse.

Šele ko ima nadpregledni list v originalu ali overovljenem prepisu, naj gre invalid z njim k uradnemu ali samoupravnemu zdravniku.

Brez nadpreglednega lista zdravnik ne more pregledati invalida, ker mora ugotoviti sedanje stanje v listu napisane poškodbe.

Vsak naj ima s seboj tudi sklep, da se legitimira, ker zdravnik se mora prepričati o identičnosti posameznika (ako je res prava oseba).

Zdravnik izda spričevalo po predpisanem formularju, ki se glasi sledeče:

»Na prošnjo vojnega invalida (priimek, ime) iz (kraj) sreza (kraj) in na podlagi prinesenih dokazov o njegovi identičnosti ter uverjenja komisije za pregled invalidov pri komandi (katerega) vojnega okruha št. (označiti) od (datum) iz katerega je razvidno, da je prosilec oglašen za stalnega — začasnega — invalida s (število procentov) nesposobnosti za pridobitno delo radi (navesti poškodbo) izdajam prosilcu v smislu točke 2 odstavka a) § 104 inv. zakona z dne 4. julija 1929 sledeče uverjenje:

1. da se je stanje njegove invalidnosti po invalidskem listu-uverjenju komisije za pregled invalidov pri Komandi (katerega) vojnega okruha izboljšalo. Zboljšanje je nastopilo v sledečem (nato označiti način):

2. da se stanje njegove invalidnosti v smislu invalidskega lista-uverjenja komisije za pregled invalidov Komande (katerega) vojnega okruha ni izboljšalo in je nespremenljivo in

3. da sem se prepričal o njegovi identiteti.

Taksa po § 72 invalidskega zakona z dne 4. julija 1929 ni plačana.

Datum. Podpis zdravnika.

Predstoječe formularje tiskovin je izdalo ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja ter jih razposlalo velikim županom, isti pa so jih poslali sreskim poglavarjem in magistratom. Vsak invalid mora toraj dobiti spričevalo po prednjem formularju, zato smo ga objavili, da ga bodo invalidi poznali. Sreski in magistratni zdravniki bodo imeli sami take formularje. Ako je kdo že dobil drugačno spričevalo, naj gre še enkrat, da mu izdajo pravilno.

Tako spričevalo in vse druge potrebne dokumente (ki smo jih navedli zadnjič v našem listu) je treba priložiti vlogi za prijavo.

Člani in članice našega združenja naj napravijo take vloge preko Krajevnih organizacij. Oblastni odbor je založil za to potrebne tiskovine ter jih razposlal Krajevnim odborom. Prijavo je treba vložiti osebno pri okrajnem sodišču. Sodišče pregleda vse dokumente in se uveri, ako ima dotični še pravico do nadaljnjega prejetanja invalidnine.

Ako spozna, da ima pravico, izda prijavljenca potrdilo, da izpolnjuje vse pogoje za prejetanje invalidnine od 1. oktobra 1929 naprej.

Dne 30. novembra 1929 se ustavi invalidnina vsem onim, ki ne bodo predložili še takih sodnih potrdil za upravičenost nadaljnjega prejetanja.

Da ne bo treba vsakemu posamezniku pošiljati ali osebno nositi tako potrdilo Finančni direkciji, računovodstvu za vojaške mirovine v Ljubljani, je s posebno okrožnico višjega sodišča naročeno in pojasnjeno vsem okrajnim sodiščem, naj pošiljajo potrdila za nadaljnje prejetanje temu računovodstvu uradno. Toraj sodišča bodo izdajala po eno tako potrdilo prijavljenca, drugega pa pošljejo računovodstvu za vojaške mirovine v Ljubljani.

Prejeto potrdilo bo služilo začasno do prevedbe kot izkaznica za dotičnega. Ako bo vlagal kako prošnjo za protezo, zdravljenje, pomoč itd., bo moral mesto poprejšnjega sodnega sklepa, prepisati, overoviti in priložiti to potrdilo. Odslej se mora prilagati vedno novo potrdilo, izvzemši oni reduciranci zbog bolezni, ki jim bodo izkaznice za zdravljenje še vedno stari sklepi.

Po prijavi na podlagi uradno računovodstvu vposlanega potrdila, bodo dotični do prevedbe prejemali naprej še staro invalidnino. Onim, za katere potrdilo do 30. novembra 1929 še ne bo pri računovodstvu, se bo s tem dnem tudi invalidnina začasno prekinila. Na vsak način pa se bo za stalno ustavila vsem z zakonom reduciranim katere smo itak že zadnjič navedli, to je 20% invalidom, invalidom bolnikom (neranjenim ali nepoškodovanim v fronti), vojaškim (mirnodobskim) civilnim invalidom itd. Od njih sodišče sploh ne bo sprejelo novih prijav, ker ne pridejo več v poštev.

Po večini mislijo 20%ni, da bodo zaprosili za novi pregled. K temu bodi pojasnjeno, da novi invalidski zakon sploh ne dopušča ponovnega pregleda drugim invalidom, kakor od 60% naprej.

Z dnem 15. avgusta 1929 so ustanovljena pri Komandah divizijskih oblasti invalidskega prvoinstančna sodišča. Skoro cela Slovenija bo imela invalidsko sodišče v Ljubljani, drugam bodo mogoče spadal le Belokranjci in Slovenska Krajina ter Medjimurje in sicer v Zagreb.

Dobro pa bi bilo, da bi se dalo v tem oziru podvreči vse slovenske vojne žrtve pod eno prvoinstančno sodišče.

Sprejete prijave bodo pošiljala okrajna sodišča temu novemu sodišču pri Komandi divizije z invalidskimi akti vred. Po izvršitvi tega bodo invalidska sodišča pri okrajnih sodiščih sploh prenehala in obstojalo bo prvoinstančno divizijsko sodišče, višje invalidsko sodišče pa samo pri ministrstvu soc. politike v Beogradu.

Ko bo divizijsko sodišče prejelo prijave z akti, jih bo poslalo pristojnim vojnim okrogom v svrhu komisijskega pregleda. Pregledne komisije pa ne bodo pregledovale invalidov, pač pa nova zdravniška spričevala, uverjenja ter akte, ker invalide bodo pregledali že itak prej uradni zdravniki.

Komisije bodo odredile procennte nesposobnosti po novih predpisih za nadpregled, objavljenih z novim inv. zakonom.

Vsakemu se bo potom invalidskega sodišča poslalo novo uverjenje o procentih in po dotičnem bo imel pravico do pritožbe tekom 15 dni na superrevizijsko komisijo. Ista bo ali revidirala po aktu, ali invalida poklicala. Nato bo novo invalidsko sodišče izdalo sklep o invalidnini. Ako se to ne bo izvršilo do 1. januarja 1930, ko začne teči nova invalidnina, bo dobil dotični kasneje izplačano razliko. V kakem času bodo izvršene vse te prevedbe, se danes ne more vedeti.

Ne smemo prezreti, da imajo starši izpod 60 let priložiti zdravniško spričevalo o nesposobnosti za delo. Pozneje bodo pa pozvani na komisijski pregled. Po novem zakonu imajo na podlagi dotične pozivnice tudi **brezplačno vožnjo.**

Treba bo radi izkazala, ki se sedaj vrši z železniškimi legitimacijami za starše, deco in vdove, ako brezplačno potujejo na podlagi zakona, napraviti pojasnilo železniškim direkcijam, ker oni nimajo takih legitimacij. Ako se morajo starši peljati po železnici k uradnemu zdravniku, naj se zglase pri občini, da jim napravi potrdilo (uputnico) na podlagi katere imajo to vožnjo tudi brezplačno.

Istotako velja za pohabljenе otroke preko 16. leta starosti.

Kako je z bolniki invalidi?

Novi invalidski zakon reducira invalide bolnike ter jim priznava le brezplačno zdravljenje. Ze zadnjič smo v naših pojasnilih izrazili mnenje in dvom, da niso med temi mišljeni tudi oni invalidi bolniki, katerih bolezni izvirajo direktno iz vojne ali fronte. Čim bolj se poglobimo v to vprašanje in primerjamo sedanje določbe, tem bolj pridemo do zaključka, da pri tem niso mišljeni vsi invalidi z boleznimi.

Člen 103. invalidskega zakona pravi: »če so zbog raznih bolezni, bodisi *prejšnjih* bodisi *dobljenih med vojno*, ali tudi *poznejših* priznani za vojne invalide.«

Ta določba ni popolnoma jasna, ker se za bolezen, dobljeno med vojno, lahko smatra vsaka, bodisi *doma* ali na *fronti*. Vendar pa pomenita izraza »prejšnjih« ali »poznejših« nekaj drugega, to je, da je kal bolezni izvirala že prej, ali pa se je šele pozneje razvila. Toraj v obeh slučajih ne more biti jasno, ako je vzrok takih bolezni ravno vojna!

Člen 4. novega invalidskega zakona pa pravi, da se prizna za vojnega invalida vsak, ki je dobil kot *bojnik rano, poškodbo ali pohabo*.

Pod izrazom »poškodba« se razume neka činjenica na telesu ali zdravju.

Gori navedena določba, ki reducira invalide bolnike, govori »o boleznih dobljenih med vojno«, med katerimi so gotovo mišljene druge, ne pa »bolezni zadobljene v vojni«, ker priznava člen 4. inv. zakona vse poškodbe, ako jih je dobil dotičnik kot »bojnik«.

Vojna tehnika je povzročila različne načine poškodb, bodisi s streljanjem, bodenjem, udarjanjem, zasutjem, plinskim zastrupljenjem, zmrznenjem, ognjem, elektriko itd.

Take poškodbe so mogoče ali na telesu ali na zdravju, samo glavno je to, odkod je njihov izvor. Bolezni pa se pri ljudeh vedno ponavljajo, zato med invalidi bolniki, ki niso prinesli bolezni na podlagi poškodb iz fronte, ne morejo biti konstatirane kot vojne. To gotovo misli določba čl. 103. inv. zakona, ki govori o boleznih, dobljenih med vojno, da dotični ne bodo uživali več pravic do invalidnine.

Dejansko stanje za prihajanje v poštev med invalidi-bolniki bo moralo na ta način presojati invalidsko sodišče.

Zakon pravi v členu 104., da se morajo osebe, ki mislijo, da imajo pravico prejetati invalidnino in denarno podporo tudi izza 1. oktobra 1929 prijaviti. Tako se lahko prijavijo tudi taki invalidi-bolniki, glede katerih invalidnost po domnevi, toraj ako samo mislijo, da ni izključena od popolne zaščite.

Sodišče bo presodilo vse okoliščine, ako prihajajo v poštev, ter jih priznalo ali zavrnilo.

Da niso bolniki-invalidi, ki imajo bolezni na podlagi vojnih poškodb iz fronte, smatrani med onimi, ki jih reducira člen 103. invalidskega zakona, se lahko prepričamo po navodilih za ocenjanje pridobitne nesposobnosti vojnih invalidov, ki so izšla poleg invalidskega zakona.

V VII. odstavku priznavajo procennte za tuberkulozo s tem povdankom, če se je pojavila lokalna tuberkuloza *po rani*, toraj ako je dokazano, da je prizadeta in ustvarjena s *poškodbo*. *Dotični mora dobiti odškodnino* za vse posledice odtod. Nadalje ocenjujejo izrecno »pljučno tuberkulozo« samo *kot posledice rane, poškodbe ali pohabe*.

Istotako najdemo v VIII. odstavku, ki govori o srcu. »Vse srčne napake, ki so nastopile kot posledice *poškodbe srca* ali osrčnika ali *posledice po poškodbah drugih organov*.«

Dalje najdemo priznanja pod enakimi okoliščini za kilo, jetra, vranico, ledvice itd.

Končno naj še omenimo, da v XI. odstavku na koncu omenjajo navodila poškodovanja zbog vročine, mraza in drugih nezd, ki imajo za posledice razne bolezni kot živčne itd.

Toraj iz vseh teh pojasnil je treba sklepati, da so za invalidsko celotno zaščito priznane tudi one bolezni, ki so nastale kot posledica ranjenja, poškodovanja ali pohabljenja v vojni.

Presoja strokovnjakov bo merodajna. Zakon predpisuje pri tem strogo natančnost.

V obzir bodo jemali samo poškodbe iz fronte. Bolezen, pojavljena med vojno sama od sebe, ali

od neznanih naporov ali poslabšanja prejšnjih izvorov, pa sigurno ne pride v poštev. Najmanj pa pri takih, ako sploh niso bili na fronti. Pri vsem tem priznavanju mislimo, da bo prišlo strogo v poštev ako je bolezen res v tolikem stanju, da dotičnega onesposoblja za poklic.

Da bo pojmovanje mišljene razlike bolj jasno, naj navedemo dva primera.

Nekdo je dobil v fronti strel skozi pljuča. Rana je napravila posledico gnitja in razvila se je tuberkuloza. Dotični lahko dokaže, da je bil poprej popolnoma zdrav, v kakem štadiju pa sedaj bolezen polagoma raste po rani. Tudi zdravniška veda to dejansko stanje lahko konstatira.

Drugi pa je bil v pomožni vojni službi ali pa

tudi nekaj časa na fronti. Ranjen ni bil in tudi ne na drug način poškodovan; njemu se je začela razvijati pljučna bolezen (kateri je bil že podvržen in je mogoče večkrat med vojno marodiral). Pljučno bolezen smatra kot posledico naporov, mokrote, mraza itd. To pa so vzroki, katerih se ne da direktno dokazati in so dvomljivi.

Zakon hoče take slučaje reducirati. Na isti način je treba primerjati vse druge bolezni, ali so nastale po ranah, ali drugih poškodbah ali so se na neznan način pojavile.

Vse to smo na podlagi naših razmotrivanj obravnavali članstvu, da se ve ravnamo glede prijav.

Odločalo bo sodišče, želimo pa, da bi pravilnik k invalidskemu zakonu zadevo natančno pojasnil.

Kako bo določena siromašnost.

Novi invalidski zakon stavlja census 120 Din neposrednega davka za pogoj siromašnosti po invalidskem zakonu. Dokler pa se ne uredi davek po novemu zakonu o neposrednih davkih, velja še sedanji stari census neposrednega davka 20 Din na leto.

S tem si nekateri predstavljajo različno: Po novem zakonu o neposrednih davkih bo osnova teh davkov drugačna, zato ne moremo misliti, da bo obveljala gorenja zvišana baza po današnjem sistemu.

Že v št. 10 našega lista od 17. 6. 1929, smo pojasnjevali določitev zemljarine po novem. Vzemimo toraj od nje nekaj primerov, ker ista pride največ med neposrednimi davki v poštev.

Pojasnili smo, da bo osnova zemljiškega davka katastrski čisti dohodek ali »čisti donos zemljišča«. Isti je razviden iz posestnih listov.

Davčna komisija je ugotovila neke količnike, ki smo jih tudi navedli po krajih in sicer znašajo 18 ali 20 ali 30.

Ako preštudiramo način nove odmere bo približno sledeči:

Zemljišče ima čisti donos 20 Din? Istega pomnožimo s količnikom 20 in dobimo 400. Nato pa vzamemo 12 % in dobimo vsoto 48 Din, ki bo zemljiški davek.

Na ta način dobimo pri 50 Din čistega zemljiškega donosa že davek 120 Din, ako pa je količnik 30 potem pa že pri 34 Din čistega zemljiškega donosa.

Poleg tega je treba upoštevati tudi eventualne druge neposredne davke (hišno najeminski, obrtni itd.) ki se šteje zraven? Toliko v pojasnilo.

O vojni krivdi.

Casopisi so mnogo poročali o vsebini knjige, ki jo je k petnajsti obletnici svetovne vojne napisal znani nemški zgodovinski pisatelj Emil Ludwig, in ji dal ime: »Juli 14.« (E. Rohwolt-Verlag, Berlin). Kmalu se bo nedvomno prevedla v vse svetovne jezike.

Ker je zanimivo, kako nemški pisatelj, torej Nemec, gleda sedaj na krivce vojne, bo tudi vojne invalide zanimalo. Zato priobčujemo tukaj glavne točke vsebine te knjige.

Predvsem izvemo iz Ludwigove knjige, da vsebuje samo angleška »plava knjiga« vse izvršne pristne dokumente o začetku vojne. O francoski »rumeni knjigi« za sedaj ni mogoče kaj povedati, ker je izšla šele ta mesec in pozneje kakor Ludwigovo delo. Zato v ruski knjigi z dne 7. avgusta 1914 najdemo samo 79 dokumentov izmed 208, katere so pozneje objavili sovjeti. Izmed teh 79 je ponarejenih vsaj 20, pred vsem brzojavna korespondenca iz Izvoljskim. Nemška vlada je dne 3. avgusta Reichstagu predložila samo 37 od 702 dokumentov, katere so našli v arhivih po prevratu. Izmed 37 je ponarejenih 18. Najbolj lažnjiva pa je dunajska »rdeča knjiga«, ki je izšla šele pol leta po vojni. Namesto 352, po prevratu objavljenih dokumentov, je prinesla samo 69, pa še od teh samo 22 in skrajšanih ali ponarejenih! Torej sta Nemčija in Avstrija na debelo lagali, da prikrjeta svojo krivdo. Ni dvoma, da je samo Angleška do zadnjega trenutka hotela preprečiti spopad, in da sta vojne največ krivi Avstrija in Nemčija. Ta izvajanja so značilna za nemškega pisatelja, a vendar pravi Ludwig, da ni mogoče smatrati za vojne krivca tudi nemško ljudstvo. Vsa pereča vprašanja o kolonijah in mednarodnih trgovskih zvezah se bi lahko rešila tudi mirnim potom. Kdo je bil torej kriv vojne? Samo brezvestni lažnjivi in prevzetni generali, oziroma neodgovorni vladarji.

Po sarajevskem atentatu je po vsej Srbiji odjek-

nilo: »Hvala Bogu, da morilec ni Srb!« Brzojavi iz Sarajeva so tudi naznanili dunajskemu ministarstvu, da »ni nobenih dokazov za udeležbo Srbije pri umoru ali pošiljanju orožja«. Toda zunanji minister grof Berchtold je prikril te podatke javnosti in celo Berlinu. Vedel je samo: Zdaj je prišla moja ura! Pred enim letom je doživel v Bukarešti občuten poraz: Bolgarija in Srbija sta se zedinili zoper Avstrijo. S pomočjo Viljema II. je hotel Berchtold Srbijo uničiti in zasenčiti Aerenthala, ki je pred petimi leti pobasal Bosno. Obenem bi se bil rad maščeval tudi svojemu staremu sovražniku Izvoljskemu. Osebnost Berchtoldova častihlepnost je povzročila svetovno vojno, dve leti pozneje pa je na vprašanje o stanju na fronti odgovoril: »Pustite me pri miru, naveličal sem se te vojne!...«

Dunaj je torej vsemu svetu zakričal, da je Srbija kriva umora. Po sleparskih potih s ponarejanjem listin je dosegel Berchtold, da je bil poslan znani nesramni ultimatum v Belgrad. Ponosno je rekel zraven: »To ni nobena nota, temveč začetek vojnega vpada!« A zgodil se je čudež: Srbija je pristala skoro na vse zahteve. Iz Dunaja je takoj poletel odločni Berchtoldov brzojav avstrijskemu poslaniku v Belgradu, baronu Giesslu: »Nič odnehati! Hočemo vojno!« In Giessl je takoj zavrnul Pašičev predlog, ne da bi ga utegnili natančno prečitati! Spisal je odklonilni odgovor, s svojim osebjem vstopil v vlak in prišel čez most na avstrijsko ozemlje. V Zemun — vse tekem 35 minut po trenutku, ko je došel k njemu Pašičev sel! Viljem II. je bil takrat zelo bojevit radi lažnjih informacij iz Dunaja, pa tudi radi lastne zločinske lahkomišelnosti. A še Viljem je moral zapisati na robu Pašičevega odgovora: »Za vojno ni več nobenega vzroka. Giessl bi lahko z mirno vestjo ostal v Belgradu. Po sličnem odgovoru bi jaz nikoli ne odredil mobilizacije.«

Takoj na to je zasačil nemški kancler Betman-

Hohlweg Berchtolda pri tem, kako je Berlinu prikrival resnico o svojih petrograjskih pogajanjih. Berchtold je sklenil kovati železo, dokler je vroče. Predložil je staremu Francu Jožefu vojno napoved s stavkom: »Uprav poročila poveljnik IV. zboru, da so napadli Srbi naše moči ob Temesz-Kubinu. Vojna se je torej dejansko že pričela.« Šele zdaj je nehote podpisal cesar napoved: slutil je naprej svetovno katastrofo in konec Habsburžanov. Vojna se je torej začela. Čim je prišel Berchtold od cesarja, je že črtal ves ta, po nem izmišljeni stavek: Dva dneva pozneje, ko je že bilo prepozno, se je pismeno oprostil pri cesarju: »Dovolil sem si črtati v naši vojni napovedi stavek o srbskem napadu, ker ni bila ta vest pozneje potrjena...«

Tako se je pričela »najneumnejša vojna na svetu«. A Berchtold ni bil osamljen pri tej »igri satirov«. Samo angleška vlada je umevala nedogledne posledice. Tudi ruski car je do zadnjega bil proti vojni in je po nedolžnem mučeniško umrl. Umrjen je bil tudi Tisza, ki je kljub vsem svojim napakam tudi odločno hotel preprečiti vojno napoved. A izmed vseh pravih vojnih krivcev je bil obojen na prisilno delo samo ruski vojni minister Suhomlinov. Samo nemški načelnik generalnega štaba Moltke je umrl pred koncem vojne. Sicer pa so ga učakali v najboljšem zdravju vsi, ki so povzročili vojno. Nihče od njih ni bil zaprt, Sarajevskega morilca so avstrijski rablji zamučili v ječi, a Jaurésov morilec je ostal prost. Evropski narodi so plačali na račun osebnega nasprotstva, častihlepnosti in lahkomišelnosti diplomatov devet milijonov življenj. Nobeden od ministrov in generalov, ki so podpisali vojno napoved, pa ni umrl na fronti, tako zaključuje Ludwig svojo knjigo.

Iz kongresa internacionale.

Udruženja vojnih žrtev in bojevnikov, ki tvorijo zvezo pod imenom »Ciamac« v Ženevi, so imela v času od 3. do 6. avgusta t. l. v Varšavi svoj peti letni kongres. V zvezi je 22 udruženj s približno 3 milijoni članstva.

Zadevek jim je pod popolno politično nevtralnostjo, da zastopajo v zajednici materijelno in drugo stanje vojnih žrtev in bivših vojnih borcev, zblizanje odnošajev med narodi in čuvanje miru.

Slavnostna otvoritev letošnjega kongresa je bila 4. avgusta t. l. ob 10. uri dopoldne v veliki dvorani varšavske mestne hiše. Delegati so bili zastopani iz Nemčije, Francije, Avstrije, Čehoslovaške, Danske, Poljske, Jugoslavije, Bolgarije in Rumunije. Najprvo so posamezni delegati pozdravljali kongres, njegovo skupno delo in se zavzemali za željami za ohranitev miru, preprečitev nove vojne, kar je najplemenitejša naloga udruženih organizacij vojnih žrtev in korist evropskih narodov. Nato so se podali na varšavsko pokopališče ter položili vence na grob neznanega junaka.

Popoldne istega dne pa so pričeli z dnevnim redom.

Najprvo so predsednik, tajnik in drugi funkcionarji poročali o izvršenem delu.

Na predlog prof. Cassina iz Francije in gosp. Rossmanna iz Nemčije, je bila formulirana spomenica in telegrafično sporočena politični konferenci, ki baš zboruje v Haagu.

Spomenica se glasi v kratkem:

Zastopniki treh milijonov invalidov in bivših borcev iz desetih narodov pošiljajo ob začetku njihove konference v Varšavi odposlancem vlad v Haagu nujno željo za odpravo vseh po vojni neresenih vprašanj in pripravo trajnega miru, ki je odločilnega pomena za bodočnost.

Vojne žrtve se nadejajo, da bodo člani haaške konference pri vseh odločitvah imeli pred očmi nepopisno trpljenje invalidov, bolnikov in svojcev

LISTEK.

A. Koževnikov:

Jeremkina krog.

(Iz ruščine prevedel Iv. Vuk.)

(Nadaljevanje.)

Začelo se je drugo leto, odkar je Jeromka preselil mater v Sibirijo na novo mesto. Do Črnega Ključa so prišle govorce, da so vrgli carja in vse njegove pomočnike. Zares: Jeromka ni niti enkrat več videl uradnikov* kubitke**, odkar so začele prihajati te govorce. A preje se je pogosto videla na cestah in vaseh.

Revolucija v Černih Ključih se daleč ni tako izvršila, kakor v mestih.

Zvedeli so, da se začne novi red. Ugibali so, kakšen bo ta red. Praporov niso nosili in razvešali, a Jeromka je Lisanka poganjal tudi ves čas revolucije. Zato je pa k prvemu maju prišla v Černih Ključ prava revolucija. Sazontov je kmalu začutil, da se zbira na njegovo glavo vihar in začel je skrivati kapitale; spustil je med ljudi govorce o svojih zgubah in propadu. Stiskalnice olja je zaprl. Lisanka je moral voziti vodo z reke na dvorišče, a Jeromka je bil vodnar. Sedaj je bil Jeromka na prostem, a ne v uti. Po petkrat na dan se je vozil po vodo in srečaval mnogo raznih ljudi. Ko je navozil vode, se je sestajal z vojaki-dopustniki in dezertjerji. Od njih je Jeromka zvedel mnogo, kakšno je življenje in o revoluciji. O sebi je zvedel, da je iz-ko-ri-šče-van in da naj naredi konec s Sazontovim. Takrat, ko se je peljal, sedeč na sodu, po širokih travnikih k mostu, od katerega so peljale ceste na vse strani,

tudi take, po katerih se pride v Sibirijo k mami, je sklenil, da pobegne Sazontovu po sibirski cesti. Mnogokrat je po noči v sanjah videl novo izbo, brez pred okni, kako je šumela v vetru. Prišel je, se mu je zdelo, do same vasi; korak še — in stopi v svojo izbo. In naredi Jeromka ta zadnji korak, naredi dva in sto, a izba beži pred njim kakor beli psiček, a ne more je dohiteti. Tedaj mu pride nasproti mati, ga prime za roko in govori:

— Jeromček, dočakali smo te, pridi, pridi, utrujen si, — ter ga pelje v izbo.

Jeromka gleda. Ni v izbi in matere ni. Nego na senu leži, a na nebu zvezde. Pod njim v hlevu hrusta nekdo seno — to je on, Lisanka. Grenko je Jeromku v duši, da je vse to sen... V temo sega z roko. Pod senom, v kotu leži vreča z jedili, pripravljena za pot.

Več tednov je Jeromka shranjeval kruh, preiskaval gnezda na Sazontovem dvorišču in si delil jajca. Ima že gotovo potno palico z železnim krogom.

A prvega maja je bila v Černih Ključih taka revolucija.

Napočil je praznik: Prvi maj. V vasi je zjutraj zapel zvon in njegov glas je bil slišen daleč naokrog po travnikih. Iz Černih Ključev ne gre v cerkev nikdo. Vsi na zborovanje k starosti.* Prikobalili so s Sazontovega dvorišča prazen sodček ter ga postavili po koncu.

— Avdeje je skočil nanj prvi in začel: — Vedno, kakor veste, sem za ljudstvo in radujem se ter vas pozdravljam z novimi razmerami in redom.

Zamirrali so okrog stoječi: — Doli z izkorščevalcem! Grabil je, sedaj pa hoče med sodruge!

Vzeli so kulaka-trgovca s sodčka. Vrat mu

je nekdo s pestjo pobožal in mu usta zaprl. Premikastili so mu boke in ga odbrcali do doma.

— Sedi! Sedaj delamo mi. Čakaj, dokler ne pridemo po tebe.

Mnogo so govorili in spominjali o Jeromku. Potem so šli v volost*.

Po travnikih, kakor na križev pot, gredo. Nesejo znamenja in pojejo. Razloček je samo ta; da znamenja niso cerkvena, nego revolucionarna, tudi ne pojejo molitve, nego

Od starega odrečemo se sveta, s svojih nog otresem njegov prah...

K Jeromki je stopil Suslov — vojak-frontovec.

— Fante, kaj delaš za tega bogataša? Pusti. Saj te je tako ogoljufal.

— Odidem.

— Javi v volosti. Kamor mogoče, te odajo.

Volost je bila pri Ljublinovi tovarni. Hiša zidana, dvonadstropna. Na drugem nadstropju balkon. Ljudstvo je obstalo pred hišo. Z balkona so govorili, kako treba novo življenje urediti in zopet omenili Jeromka. Večerilo se je že. Na balkon je stopil Ljublin sam — častnik v uniformi, s sabljo, čisto mlad.

Ljudstvo med seboj govori:

— Poslušajmo, kaj bo povedal.

A Ljublin govori:

— Vedno sem bil tovariš ljudstvu. Besede njegove so bile podobne besedam Sazontova.

— Za ljudstvo, za narod sem se boril. Ranjen sem bil. Samo car je nas grajščake oviral, da nismo mogli z ljudstvom mirno živeti...

— A... car vas je oviral?! Vi ste skupno

* Uradnik = oseba, ki je imela na vaseh skrbeti za redom. Neke vrste policaj. Pri kozakih ime podčastnika. ** Kubitka = voz s streho.

* Starosta = vaški predstojnik.

* Volost = iz več občin obstoječa skupna občina, ki ima občinski urad.

po padlih ter pokazali željo, vsa ta trpljenja olajšati, odstraniti njih ponavljanje in zadržke, da bo svet obvarovan sovražnosti.

Zvečer prvega dne so bili delegati gostje pri namestniku poljskega predsednika ministrskega sveta.

Drugi dan kongresa so se posvetovale komisije o predlogih in resolucijah.

Celokupno zborovanje pa se je popoldne zednilo za bodočega predsednika internacionale, za katerega je določen tov. Karkoszka iz Varšave. Tretji dan so bila sprejeta poročila tov. Cassina in Rossmana o delu za svetovni mir.

Izražena je bila želja, da bi se vršila leta 1930 razorožitvena konferenca in naj bi vsi narodi priznali obligatorično svetovno razsodišče ter različne ustvarjene pogodbe. Ustvarila naj bi se internacionala kontrola, preprečevala nasprotstva in obsojala ščuvanja. To naj bi se propagiralo med deco, odpravilo iz šolskih knjig ter opustilo po časopisju.

Za mladino je bil formuliran oklic, ki pravi med drugim:

»Evropa je vsled vojne utrpela izgubo 45 milijonov človeštva, od tega jih je ostalo 10 milijonov na bojnih poljih, 15 milijonov jih je našlo od lakote in naporov smrt, 20 milijonov ni bilo rojstev, 10 milijonov se je vrnilo pohabljenec. Položaj vseh generacij je uničen. Zmagovalci in premaganci trpe na davkih in dolgovi, morala in civilizacija človeštva je potisnjena doli. Nepopisno človeško trpljenje, ki ga izkazuje bilanca in izgube nalagajo današnjemu življu, svariti pred duševnim zastrupljenjem doraščajoče mladeži celega sveta.

Komisija za preskrbo vojnih žrtev je obširno delovala in sprejela mnogo resolucij.

Izražen je bil sklep po sporni pravni domnevi, ali se priznava poslabšanje bolezni za časa vojaške službe. V vojaški službi dobljene bolezni, ali poslabšanja že prej obstoječih ni razločevati ter poslabšanja ni za zavračati deloma na posledice vojne službe, deloma pa na prejšnje vzroke. Več invalidskih zakonov dovoljuje odškodninske rente šele tedaj, ako obstoja gotova meja poškodb in da so take meje poškodb le tedaj vpoštevane, ako imajo večje gospodarske in psihološke posledice.

Kongres apelira to mejo tako ugotoviti, da se omejitev od te zaščite šele takrat store, ako so gospodarske in psihološke posledice res neopazljive.

Dalje se priznanja rent utemeljujejo po nekaterih zakonih le na potrebo, namreč da poškodbe ne povzročajo v vseh slučajih gospodarske škode in je v tem oziru določena meja, preko katere prejemanje rente počiva. Kongres smatra, ako se že pri neki meji, ki je potrebna za življenski pogoj, ne daje vsega, mora obstojati neko fiksno pravo in višočina rente vojnim poškodovancem in svojcem, ki je neodvisna od dohodkov.

Kongres je razpravljaj tudi mnogo glede končnih terminov, glede katerih je prevladovala splošna želja, da se odpravijo. O vprašanju bolnih na pljučih in tuberkuloznih je kongres sprejel posebno resolucijo.

Radi vzrokov in posledic tuberkuloze pri bojevnih je določeno, da se bo bavil s tem vpraša-

delali z njim. Našo zemljo ste vzeli. Ti si na nji pridelaval krompir in iz njega kuhaj špirit. A car je nam s špiritom-vodko zalival. Poženite ga!

S častnička so strgali sabljo, zbili mu z glave kapo. A njega so vrgli v prah, takega, v srebrni uniformi. Zvečer so na trgu zakurili kresove in se pri njih razgovarjali in razmotrivali.

Zbežal je na balkon Suslov:

— Sodrug! Ljublin po stranskih cestah odvažajo premoženje s posestva. Dva voza so zalotili.

Razsrdilo se je ljudstvo.

— Prevariti nas hoče. Misli, mi smo tu in ne vidimo.

In se je začelo.

— Vse črede na dvorišče, k skladiščem. Vozove skupaj. Ljublina samega z družino ven..

Obstopili so pošlopje. Z ognja so vzeli goreča polena in se uvrstili v vrsto...

Zagorelo je pošlopje... Ljudstvo je šumelo. Nekdo je plakal. S poleni begajo sem in tja in pomagajo požaru. Brizgalnico so pripeljali, ali ustavil jo je Izpolkom*. Ko je izgorela notranjost in so ostale samo stene v plamenu ter je ogenj lezel iz oken kvišku k nebu, je Jeromka zbežal v vas. Postal mu je strašno. Govorili so, da pomečejo grajščakovo družino v ogenj, ko se zruši hiša. S travnikov je Jeromka videl, kako se je nagnila hiša, kako je v zraku vzplamenela hišica za škorce in se majala na tanki goreči palici. Hiša se je zrušila; nato je padla hišica za škorce kakor velika rdeča zvezda. Jeromka je zbežal, ne oziraje se, k Sazontovu na dvorišče. V senu je našel svojo vrečo in palico. Obesil je vrečo na hrbet in se ozrl. Izdril je čep

* Izpolkom = Izpolniteljni komitet, = izvrševalni odbor.

njem prihodnji kongres, kot posebno točko dnevnega reda.

Prihodnji kongres je določen v Parizu in se bo še določil dnevni red.

Zborovanje vojnih tovarišev na Brezjah.

Letos je bilo zborovanje članov Zveze slovenskih vojakov iz svetovne vojne, ki se je vršilo dne 11. avgusta na Brezjah nad vse veličastno. Še nikdar odkar se vrše vsakoletna taka zborovanja, ni bilo toliko ljudi. Vlaki so bili napolnjeni in od vseh strani so dohajali vozovi in pešci.

Točno ob 10. uri je otvoril predsednik Zveze, g. major Colarič, zborovanje pred cerkvijo. Njegov govor, v katerem je poudarjal pomen in delovanje Zveze, je bil burno aklamiran. Odposlana je bila vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju in Niegovi hiši, ki je bila z navdušenjem prečitana in sprejeta. Zborovanje so pozdravili tudi zastopniki komande dravske divizije polkovnik g. Nedič, g. sreski poglavar iz Radovljice, zastopnik mestnega magistrata ljubljanskega, oblastnega odbora ljubljanske oblasti in Oblastnega odbora združenja vojnih invalidov, tov. Tomc.

Na to je imel bivši vojni kurat g. Bonač dolg, v srce segajoč govor, v katerem je naslikal nekdanje čase med svetovno vojno in se spomnil tudi naših invalidov, vdov in sirot.

Sledila je žalna maša, ki jo je daroval bivši kurat g. Kogej in končno libera za padlimi in umrli borci.

Združeni pevci, bivši vojaki, so zapeli »Oj Dobrodober«, »Oj ta soldaški boben« in »Vigred«.

Godba narodnega železničarskega glasbenega društva »Sloga« pa je svirala mašne pesmi.

Popoldne so bivši vojni tovariši posedli po senčnatih vrtovih okoli cerkve in se prijateljsko med seboj pogovarjali o spominih in drugem. Godba jim je svirala neumorno in jih zabavala.

Mnogo oddaljenih ljudi pa je že odšlo zopet na svoje domove.

Vsi udeleženci so bili izredno zadovoljni nad tako lepo uspešnim, veličastnim prijateljskim zborovanjem.

Dr. Rudolf Reis.

Spomnimo se ga iz lanskega invalidskega kongresa v Bitolju, kjer je postal naš veliki dobrotvor in častni predsednik. Spomnimo se, ko je rekel: »Prišel sem z vami kot vaš soborec, da vidim zopet zemljo, ki je bila priča toliki borbi za početek osvobojenja. In predno umrem, bom naredil oporoko, da hočem ležati v tej zemlji na slavnem Kajmakčalanu.

G. dr. Reis je bil velik prijatelj našega naroda. Z njim je šel v boj za svobodo, delil je z njim v onih težkih časih gorje, zato ga je vzljubil in postal njegov sin.

V različnih panogah se je udeleževal po vojni kot velik dobrotvor, žrtvoval je skoro vse svoje

iz soda z vodo, pripeljano za drugi dan.

— To za vse razžalitve in zmerjanja.

— Voda je tekla z ledenim curkom in se razlivala po zemlji, podobna svetlomodremu tekočemu steklu. Na nebu je sijala svetlomodra luna. Jeromka je šel nazaj, k hlevu in skozi ozko okence poklical Lisanka. Konj je pomolil nozdrvi.

— Lisankec, srečno, — je poljubil konju belo liso na čelu.

Šel je naravnost k reki, napil se zadnjič iz Črnega Ključa. Nato dalje, na veliko cesto, kjer je sibirski cesta...

Na strani je gorelo Ljublinsko pošlopje. Plamen, čist, brez dima, je švigal k nebu, se vzpenjal... Slišal je, kako je ta plamen žvenkljal z majhnimi zvončki — v tovarni so pokale steklenice s špiritom in netile požar. Tovarniški dimnik je metal v zrak črno smolnato senco. In ta senca je segala do najbolj oddaljenih bregov.

Dolgo je hodil Jeromka; več kakor mesec dni, a kraji so vse takšni, domači. Vasi istotako na hričkih, rečke, kakor Černi Ključ, samo toliko travnikov in tako širokih Jeromka ni nikjer srečal. Škornji, v katerih je hodil, so se raztrgali. Davno jih je že vrgel v jarek pri veliki cesti. Železni krog na palici se je obribal in je blestel, kakor da je iz srebra. Vreča, že davno prazna, je mahala na hrbtu. Pismo, kjer je bil zapisan naslov naselbine, se je raztrgalo. Večkrat ga je moral kazati in čitati, ko je spraševal za pot »k mamicam«.

Mnogokrat je pripovedoval Jeromka, da je izba nova, da ima dvoje oken, a pred njimi breza. Potem pa tajga*. Poslušajoč ga, so majali z glavami.

* Tajga = pragozd v Sibiriji.

precejšno imetje za naš narodni blagor, dasi je včasih dobil premalo zasluženega priznanja.

G. dr. Reis je bil sin bogate rodovine iz Švice. Po dovršenih filozofskih študijah je postal profesor na univerzi. Spisal je mnogo književnih del kriminalistične stroke, ki so prevedena v vse kulturne jezike. Gorečnost in študij sta ga gnala med svetovno vojno na Balkan, da vidi vojsko, študira psihologično njena dejanja in videl je mnogo. Šel je, da pomaga narodu, ki je bil napaden, barbarsko puščen in trpinčen, med narod srbski in jugoslovenski. Udeleževal se je sam kot solunski dobrovoljec. Mnogo je poročal v švicarske in druge svetovne liste in pripravil je zatočišče evakuiranim jugoslovenskim vojakom v nevtralni Švici.

Ostal je med narodom, ki ga je tako vzljubil, tudi po vojni, sklenil je za večno ostati njegov zvesti sin in dobrotvor. Naselil se je v Beogradu, kjer si je zgradil skromno vilo. Pomagal je z dejanji in največja briga so mu bili nekdanji soborci, danes vojni invalidi.

Upoštevan je bil pri različnih važnih kulturnih, socialnih in dobrodelnih državnih inštitucijah, kjer so ga volili v načelstva in agilno si je prizadeval ter neumorno delal povsod. Skoro ni bilo važne akcije, kjer bi ne bil zraven. Vsak ga je poznal kot velikega prijatelja, ki je vzljubil naš narod nad svojim in naša otačina mu je postala nova domovina.

Z ideali polnega dela, ko je bil v državnem odboru, da počaka in sprejme v naročje matere domovine ostanke padlih borcev, prepeljanih iz Francije, ga je nenadoma ugrabila neizprosna smrt. Ako ne na slavnem Kajmakčalanu, kot je sam izrazil, bo našel počitek, dasi za nas veliko prezgodaj, v zemlji slavnih junakov, med katere se po pravici prišteva tudi on. — Slava njegovemu spominu!

Naše gibanje.

Invalide in vdove opozarjamo, naj prično vlagati prijave prihodnji teden. Invalide pa še posebej opozarjamo, da so bile tiskovine uradnim zdravnikom za zdravniška spričevala šele odposlane, zato naj se zglasijo šele sredi prihodnjega tedna, da bodo zdravniki tiskovine že imeli, kakor tudi vsa potrebna navodila.

Pristopajte k Ljudski samopomoči. Oni člani, ki so to že storili, izražajo splošno, da lahko utrpe one male prispevke. Ker je v smrtnih slučajih podpora velikega pomena, naj se vsak, kdor le more, priglasijo. Navodila daje in sprejema prijave tov. Stanko Tomc, tajnik Oblastnega odbora združenja vojnih invalidov v Ljubljani.

Krajevne odbore opozarjamo, da naj takoj poravnajo nabrano naročnino za naš list. Tekom teh dni bo uprava naznanila svoje terjatve, zato naj odbori naročnino poprej poravnajo.

Zagorje. Tukajšnji Krajevni odbor UVI, je pred nekaj dnevi poslal nekaterim članom zopet opomin, da poravnajo zaostalo članarino. Vse člane, kateri ne bodo plačali do konca avgusta, bomo izključili iz organizacije in to v »Vojnem invalidu« objavili. Dolžnost vsakega člana je, da poravnava članarino brez tirjanja, da olajša odboru delo.

Krajevni odbor UVI, v Šmarju pri Jelšah na-

— Po kateri poti mi je iti?

— Naravnost — in mahnili so z roko. — Tja, k izhodu solnca.

— Za vasjo so križišča. Po kateri cesti?

— Po kateri hočeš. Vseeno. Vse peljejo tja.

Začudil se je Jeromka, kakšne so to ceste, ki gredo vse v en kraj in spraševal:

— Ali je daleč?

— Eh, bo že. Porabiš noge.

Pojavila so se polja z žarečo ržjo. Na poljih žanjice. Govorili so, da je mesec julij.

Zazdelo se je nekoč Jeromki, da je prišel do novega doma.

Že čelo versto daleč na polju je zagledal vas in v nji novo izbo. Tretja izba z dvema oknom in z brezo, vse, kakor je pisal oče. Ob strani gozd — tajga. Jeromka je bežal v vas, da se je dvigal prah pod nogami. Sunil je v vrata. Zaprt. Potrkal je na okno. Pogledala je nepoznana babica.

— Ali živi moja mati tukaj, ded, Marinka in sestrica Glaška?

— Ne vem. Čegav si, odkod takšen, da svojih ne poznaš?

Čutil je Jeromka, da se je zmotil. Zajokal je. Zasmilil se je babici fant, bos, shujšan, z raztrgano srajco in hlačami: Vzela ga je v izbo in izprašala.

Jeromka je vzel pismo in ji povedal vse. Pobožala ga je po glavi in rekla:

— Smiliš se mi, dečko. A povedati moram, da boš moral še mnogo hoditi. In ne vem, ali sploh kedaj prideš tja. Kmalu bodo visoke gore. — Ural. Ko prideš čez Ural, tam je Sibirija. A po Sibiriji treba iti dolgo — dolgo, srečati mnogo velikih brez, a za njimi stoji potem Medvežji Brod. Boljše je, če ne tvegaš. Vrni se, ali pa tu pri kom ostani.

(Dalje prih.)

znanja, da sprejema tajnik stranke samo izven svoje službe v sobi št. 7 v privatnem stanovanju. V davčni upravi ne sprejema, zato naj vsak to upošteva.

Krajevni odbor v Mokronogu naznanja svojim članom, da se 1. septembra 1929 ne bo uradovalo, ker je tajnik na dopustu, pač pa se bo uradovalo drugo nedeljo v septembru, t. j. 8. septembra t. l. Tudi se opozarjajo člani, da plačajo zaostalo članarino in da poravnajo naročnino »Vojnega invalida«.

Iz Tržiča. Krajevni odbor vabi svoje člane in članice, da takoj poravnajo članarino od 1. junija dalje, najmanj pa za 3 mesece naprej. Članarina znaša sedaj mesečno 2 Din, zato pa dobi vsak član odslej tudi list »Vojni invalid«. Članarina naj se plača ali osebno pri tajniku, ali pa na uradni dan, ki se vrši vsako prvo nedeljo v mesecu v gasilskem domu od 9. do 10. ure dopoldne.

Škropilnice za vinograde in drugo orodje. Prejeli smo neko opozorilo iz Maribora, da je dovoljeno invalidom dobiti poljedelske potrebščine, za katere naj zaprosijo Ministrstvo socialne politike in narodnega zdravja v Beogradu. Baje dobivajo že sedaj nekateri škropilnice za vinograde, toda iz Slovenije še ni bilo tozadevnih prošenj. (Opomba: ker nismo vedeli za to.) Prošnjam se priloži rešenje o prevedbi na nov inv. zakon (potrdilo sodišča o prijavi) v overovljenem prepisu, dalje davčno potrdilo in občinsko spričevalo o premoženju, družinskih članih po letih starosti, s čim se pečajo, od česa žive, kakšno orodje jim je najbolj potrebno, ali so že kaj prejeli od države na ime pomoči, ali dobivajo invalidnino, kakšnega so vladanja in ali v obče potrebujejo pomoči.

Redni občni zbor se vrši v nedeljo, dne 25. avgusta t. l. ob 10. uri dopoldne pri Krajevni organizaciji v Dolenji Lendavi. Zborovanje bo v hotelu »pri Kroni«. Ker pride delegat iz Ljubljane, opozarjamo članstvo te organizacije ter mogoče tudi drugih okoliških, da se zborovanja v čim večjem številu udeležijo.

Krajevni odbor v Brežicah bo imel začasno svojo pisarno na tajnikovem stanovanju to je ob cesti proti kolodvoru poleg krojača g. Francekoviča. Uradne ure bodo ob delavnikih od 13. do 15. ure, ob nedeljah pa od 8. do 12. ure.

Popravek. V zadnji številki smo pomotoma objavili med »Darovi za tiskovni sklad«, da so jih omenjeni tovariši zbrali na dvorišču Ljubljanskega invalidskega doma, bilo pa je v Invalidskem domu v Dolenjskih toplicah. Tudi ni zbral in izročil denarja tov. Senišek ampak tov. Glinšek Ivan iz Kamnika.

Razpisi. Uradni list razpisuje natečaj za sprejem 200 mladeničev-gojencev za strojno in električarsko službo vojne mornarice v Kumboru, pošta Denovič (Boka Kotorska). Šola se prične 1. oktobra 1929. Pogoji so: starost 15 in pol in ne nad 18 in pol let, dovršeni 4 razredi osnovne šole in najmanj 2 letna doba učenja v železninarski stroki (kovači, mehaničariji, kleparji, ključavničariji, strugariji, šoferji, električariji, monterji) itd.

Imeti morajo dovolilo staršev ali varuhov, biti morajo zdravi, podati izjavo o predpisanih pogojih in opraviti sprejemni izpit.

Prošnje, kolekovane s 5 Din je vlagati na komandanta gorenje šole.

V obrtno železniško šolo (Uprava železniške delavnice v Subotici) se sprejme 30 gojencev za ključavničarski, strugarski, kovaški, livarski, kleparski, mizarski, barbarski in tapetniški obrt.

Pouk traja 3 leta.

Pogoj 2 razreda srednje šole in sprejemni izpit. Zdravniški pregled se vrši tam dne 30. avgusta t. l., za katerega je imeti s seboj 23 Din.

Učenci bodo imeli prvo leto po 12 Din, drugo in tretje pa sorazmerno po 14, 16 ali 18 Din dnevno.

Prijaviti se je osebno 30. avgusta 1929 pri gorenji upravi v Subotici.

S seboj se mora imeti tele dokumente:

1. prošnja, opremljeno s kolkom 5 Din,
2. krstni list,
3. šolsko spričevalo,
4. domovnico,
5. нравstveno spričevalo, ako ne prihajajo direktno iz šole,
6. očetovo ali varuhovo dovolilo.

Opozarja se, da naj se teh dokumentov ne pošilja po pošti. Sirote in otroci vojnih invalidov imajo pri vseh teh razpisih prednost.

Formularje za prijave po novem invalidskem zakonu in prepise nadpreglednih listov je založil naš Oblastni odbor. Člani in članice naj se zglasijo pri Krajevnih odborih, kjer dobe formularje za malenkostno odškodnino in jih lahko sami izpolnijo ali pa Krajevni tajniki. S takim formularji bodo imeli pravilno vložene prijave. Krajevni odbori naj manjkajoče formularje naknadno naroče, ker so še v zalogi. Prejete tiskovine naj takoj poravnajo v smislu okrožnice.

V poročilu o pogrebu pok. tov. Kuntara smo zadnjič omenili, da je pokojnega pokopaval monsignor g. Holcman. Poročevalec nas prosi za popravilo, da je bil to monsignor g. dr. Kruljc.

Politične beležke.

Novi vojni zakon.

Novi vojni zakon, kakor poroča »Slovenec«, po informacijah, ki jih je dobil v ministrstvu za vojsko in mornarico, bo izraz *stremljenja po varčevanju in izraz pacifizma*. Novi zakon pomeni za ministrstvo vojske in mornarice razbremenitev. Če je kdo namreč na zunaj pogledal proračun vojnega ministrstva, se je na prvi pogled zdelo, da se za vojne namene izdajajo velike vsote. V resnici pa se to ni dogajalo, ker je vojno ministrstvo vršilo veliko dela, ki spada v delokrog drugih ministrstev, n. pr. delo na izobrazbi in prosveti, higieni in zdravstvu ter javnih del. Da bi se temu odpomoglo in bi se zmanjšal proračun vojnega ministrstva ter da bi se na drugi strani vzelo v vojno ministrstvo le to, kar v njega strogo spada, se bodo po novem vojnem zakonu iz vojnega ministrstva izločile pomožne stroke, kot upravna, inž.-tehniška, zdravniška, vojno-duhovniška. Uslužbenci teh strok bi ne nosili več vojaške obleke in zato ne bi dobivali več doklad za obleko itd. Ko se bo uredilo razmerje med vojnimi ministrstvom in temi strokami, ki so do sedaj spadale pod vojno ministrstvo, bodo v celoti uredile prehodne odredbe po objavi vojnega zakona ter se bo likvidacija teh strok izvršila posebej.

Častniške plače se bodo na novo preuredile, ker je preurejen sploh ves plačilni sistem. V primeri s sedanjimi bodo plače *častnikov nekoliko boljše*.

Z ozirom na stališče katoliškega episkopata, da se naj obdrži institucija stalnih vojnih duhovnikov, se je Vaš dopisnik informiral pri srbskem patriarhatu, kako stališče on zavzema napram temu vprašanju. Reklo se mu je, da je srbski patriarhat izročil vojnomu ministru večji memorandum, v katerem istotako izraža željo, da naj se obdrži sistem stalnih vojnih duhovnikov. Ministrstvo pa se za to ne ogreva, temveč predlaga sistem honorarnih duhovnikov, ker je mišljenja, da bodo honorarni duhovniki istotako vršili službo, kakor stalni, saj so bili doseđanji vojni duhovniki itak vzeti iz civilnih ter niso dobili nobene posebne vojaške izobrazbe. Če se torej spremeni sistem stalnih duhovnikov v sistem honorarnih, ne bo ta sprememba po mnenju ministra pomenila nobene motnje v vojni duhovniški službi.

Novi minister za gozdarstvo in rudarstvo. Doseđanji minister prometa dr. A. Korošec je postal minister za gozdarstvo in rudarstvo. Doseđanji minister tega resora inž. L. Radivojević je pa postal minister za promet. Oba ministra sta že sprejela svoje nove dolžnosti.

Angleži za brisanje dolgov in reparacij. »Daily Herald« izjavlja, da sta angleški narod in angleška vlada še vedno pripravljena, *črtati vse medzavezniške dolgeve in reparacije, če na to pristanejo tudi drugi narodi*. Dogodki v Haagu lahko doveđejo v Evropi in Ameriki do spoznanja, da se more doseči resnična in trajna ureditev samo s takim splošnim črtanjem dolgov.

Za povzdigo kmetijstva. Vršila se je te dni v kmetijskem ministrstvu velika konferenca vseh načelnikov tega ministrstva. Na dnevnem redu je bil pretres zakona o napredovanju kmetijstva in vprašanje, na kak način naj pride ministrstvo do potrebnih gnotnih sredstev. V načelu so sklenili, da se v ta namen ustanovi fond v višini 4 milijonov zlatih frankov, ki naj se naloži in kapitalizira v agrarni banki, obresti pa naj se porabijo za povzdigo kmetijstva.

Druge novice.

Interniranci pobegnili z otoka Lipari. Z italijanskega kazenskega otoka Liparija so pobegnili interniranci protifašisti, bivši poslanec Lussu, prof. Roselli in Francesco Nitti, nečak bivšega ministrskega predsednika Nittija. Zbežali so v Francijo. Lussu in Roselli sta bila obsojena na pet let prognanstva, ker sta pomagala pri begu socialističnega voditelja Turatija. Komaj 17 letni Francesco Nitti pa je bil obsojen na isto kazen, ker je ustanovil tajno protifašistično zvezo.

Prve izpremembe krstnih imen. Nedavno so prejeli starši slovenskih otrok od tržaške mestne občine vabilo, naj vložijo prošnjo za izpremembo slovenskih krstnih imen njihovih otrok, ki obiskujejo meščanske šole, sicer bo občina sama naložila otrokom pristna italijanska imena. Občina je stavila tržaškemu sodišču za devne predloge in te dni je sodišče potrdilo prvih 17 izprememb. Venceslav se izpremeni v Vincenca, Vladislav v Petra, Zora v Albo, Danica v Lucijo, Metod v Viktorja, Svetka v Santino, Danilo v Danjela, Grozdana v Giordano, Danila v Luciano, Milena v Heleno, Vladislava v Carmen, Ludmila v Emilijo, Zorica v Silvano. Tudi goriško sodišče je izdalo eno razsodbo; na mesto Ladislava je postavila Lucijana. Otrok ima zdaj dvoje imen, prvotno, res krstno in drugo civilno, ki ga je došlo posvetna oblast. Pripomniti je treba, da ne gre morda samo za popravo oblike krstnega imena, temveč imje se povsem menja in z njim tudi svetnik. Jasno je, da bi šla v tem pogledu beseda tudi cerkvenim oblastvom, zlasti po sklenitvi konkordata.

Drž. podpore gospodarskim organizacijam. Trgovinski in industrijski minister je v soglasju s predsednikom vlade odredil, da se izplačajo sledeče podpore: za Zagrebški zbor 45.000 Din, za ljubljanski velesojem 30.000 Din, za razstavni odbor v Skoplju 30.000 Din, za Osijek 20.000 Din, za gozdarsko in sadjarsko razstavo v Ljubljani 8.000 Din, za zvezo hrvaških vinogradnikov in sadjarjev v Zagrebu 5.000 Din, za obrtno in industrijsko razstavo v Ljubljani 3.000 Din, za obrtno in pomožniško društvo v Varaždinu 7.000 Din ter za kmetijsko upravo okrajja Rožanski 1.000 Din. Vsota vseh teh podpor znaša 149.000 Din.

Aretacija velike falziifikatorske družbe.

Ponarejali kolke, ki so bili izdelani na Madjarskem. — Družbo so tvorili madjarski židje. Veliko senzacija je vzbudila v Beogradu aretacija velikega falziifikatorskega društva, ki mu je stal na čelu madjarski žid Hofman s sedmimi člani, ki so deloma naši državljani, deloma pa iz Budimpešte. Družba se je ukvarjala s ponarejevanjem kolkov, ki jih je do sedaj ponaredila za 620 milijonov dinarjev. Beograjska policija je po daljšem zasledovanju prišla ponarejevalcem na sled ter je danes aretirala vso družbo. Družba, v kateri so delovali neki prebrisi židje, dve osebe iz mesta Gradisce in tri iz Vršca, so na zelo predrzen način vršili svoje posle v okolici Beograda in po Vojvodini. Razširjali so potvoriene kolke, ki so jih izdelovali v Budimpešti z visoko organizirano tehniko, tako da jim do sedaj ni bilo mogoče priti na sled. Družba je imela svoje agente, ki so jih drago plačevali. Policija je prišla družbi na sled na podlagi ovadbe iz prejšnjega meseca, ko je bivši kavarnar Milan Božinović javil načelniku javne varnosti Dragotinu Jovanoviću, da se je zglasil pri njem 27. junija neki Stefan Korač, trgovec iz Sremske Mitrovice, ki ga pozna že tri leta, ter mu predlagal povsem zaupno, naj se loti trgovskega posla, pri katerem bo lahko v nekaj dneh zaslužil 200.000 Din. Vsota bi mu bila takoj izplačana, zahteval pa je od njega veliko previdnosti, ker je opravek zelo nevaren. Ker ga pozna kot Beograjčana, pravi Korač, ki ima dobre zveze z državnimi oblastmi, bo lahko celo podjetje izvedel, ne da bi ga zaprli. Pri tej priliki je zahteval, da naj mu priporoči gotove načelnike oziroma blagajnike in višje uradnike uprave državnih monopolov in finančne uprave, da bi mogel potem njih razširiti veliko število ponarejenih kolkov. Policija je na podlagi te izpovedi in opisa Stefana Korača končno prišla na sled in celo družbo zaprla. Aretacija nevarnih pustolovcev je izzvala v Beogradu ogromno senzacija.

Raznoterosti.

Človeštvu se obeta nov Mesija?

Ameriški zvezdoslovec Mason pravi, da se bodo rodili letos največji geniji, med njimi tudi novi Mesija.

Slavni ameriški zvezdoslovec Mason je objavil nedavno v ameriških listih senzacionalno razpravo o novih nebesnih pojavih. Mož prihaja do neverjetnega zaključka, da se bo te dni rodil nov Mesija. Mason spada med najboljše astronome sveta in njegova znanstvena dela so znana po vsem svetu. Zato ni čuda, da je vzbudila njegova trditev glede novega Mesije splošno zanimanje. Najbolj se zanimajo za Masonov članek o novih nebesnih pojavih angleški in nemški učenjaki.

Že davno je znano, da lega planetov vpliva na organsko življenje na zemlji. Letos nastane zanimiv in redek nebesni pojav, ki ga spravlja omenjeni ameriški astronom v zvezo z izrednimi pojavi v življenju človeštva. Na nebu se bosta srečala planet Jupiter in Venera in sicer tako, da se bosta popolnoma zakrivala. Ta pojav so opazovali zvezdoslovci na nebu točno pred 1929 leti, torej v letu Kristusovega rojstva. To je bil baje prvi primer, da sta se Jupiter in Venera zakrivala. Baje je bila to znana betlehemska zvezda, kateri sta sledila Jožef in Marija z Jezuškom in ki je privabila tudi tri kralje v Betlehem. Stari Asirci, ki so bili dobri zvezdoslovci, so zabeležili ta nebesni pojav kot velik dogodek, ki naj bi prinesel človeštvu važen preokret.

Ameriškega zvezdoslovca pa ni vodilo praznovanje, ko je prišel do zaključka, da je letošnje leto za človeštvo posebno pomembno. On si razlaga ta nebesni pojav kot nekaj naravnega. Znano je, da obstajajo izvestni zakoni, po katerih se spravlja planetarni sistem v zvezo z organskimi izpremembami na zemlji. Mason opozarja človeštvo, naj dobro pazi na teden, ki se je pričel 29. julija. Ta teden bo baje usodnega pomena za nadaljnjo življenje človeštva na zemlji. Po Masonovem mnenju bo odločilen za več bodočih stoletij. V tem tednu se bodo rodili na svetu otroci, ki bodo največji geniji. To bo pokolenje genijev, ki bodo prekosili vse dosežane veleme. Vsi zvezdoslovci sveta priznavajo, da bo ta nebesni pojav vplival na zemljo, nihče, razen Masona, pa ni prišel do zaključka, da se bo rodil letos človeštvu novi Mesija. Seveda je še veliko vprašanje, če se ameriški zvezdoslovec ni zmotil in če ni trditev, da bo letošnje leto izredno bogato na genijih, plod njegove fantazije.

Smešnice.

Mož z računom je potrkal na vrata: »Ali je gospod Slamnik notri?« je vprašal žensko, ki mu je odprla.

»Da, notri je,« je odvrnila z jako čudnim povdankom.

»Ali bi lahko govoril z njim?«

»Ne, ne morete!«

»Zakaj pa ne, če je notri?«

»Zato, ker ga šest mesecev ne bo ven!«

Tonček in Janko sta se šla »ravbarje«. Ko pride mati v sobo, pove Tonček, da je Jankota pravkar ustrelil in da je mrtev. — »Zakaj pa ne pade na tla, če je mrtev?« vpraša mati. — »Zato, ker ima nedeljske hlače na sebi,« je pojasnil Tonček.

Sodnik si je popravil biret, ošlinil prste ter pričel: »Ne morem si misliti bolj nizkotnega dejanja, kot je vaše, da ste zapustili svojo ženo. Ali se zavedate, da ste pravi pravcati dezertar?«

Obtoženec je odkimal ter dejal: »Gospod sodnik, ako bi vi poznali to žensko tako dobro kot jo jaz, bi mi ne rekli dezertar, pač pa begunec!«

Izdaja Udruženje vojnih invalidov. Odgovorni urednik: Stanko Tomc. Tiska tiskarna »Slovenija« v Ljubljani. — Predstavnik za tiskarno: Albert Kolman.